

DAGSINS MEINING

Landsliðið og fólkaheilsan

Fótbóltslandsliðið er komið heimaftur av eini strævnari, spennandi og gevandi ferð. Nú koma vit so aftur til gerandisdagin heima. Landsliðið hevur fingið alt tað rós tað hevur so væl og virðiliga uppiborið. Tað hevur verið víst á, hvussu stóran týdning tess avrik hevur fyri tjóðina tvs. fyri okkara samleika, sjálvsvirðing og sjálvsálit og sum ambassadorur fyri land okkara og her m.a. við atlití til eina vónandi styrkta og menta ferðavinnu.

Hetta er bæði gott og rætt. Men hví ikki brúka hetta einstandandi høvið til at seta fokus á tær positivu avleiðingar, sum fótbóltslandsliðið hevur og kann fáa fyri gerandisdagin hjá okkum øllum! Hvussu troytta vit hesi væla avrik til okkara egna besta og hvussu kunnu tey vera íblástur og virka sum katalysator fyri einum góðum og sunnum útviklingi her heima - til frama fyri fólkaheilsuna! Hvussu kunnu okkara góðu landsliðsspælarar vera ambassadorar fyri tí hetta eisini snýr seg um, nevniliga eina sunna sál í einum sunnum likami! Tað er væl tað sum má vera eitt av endamálanum. Og har er so tráðanin eftir góðum úrslitum ein týðandi drivmegi.

Hetta ljóðar kanska háfloygt men er tað ikki. Tað er so jarðbundið, sum nakað kann vera. Hvussu flyta vit áhugan og virðingina fyri landsliðum og tess avrikum yvir á vanliga føroyingin - í eini tíð, har tað verður ávarað ímóti fólksjúkum, ið standast av fiti og manglandi konditión!

Tað vit vilja siga er hetta: okkara landslið er ikki komið so langt úr ongum. Tað er ein avleiðing av tí arbeiði, ið ítróttarfeløg og ítróttarahugað hava gjørt. Hetta arbeiðið er byrjað við bornumum og teimum ungu. Vit kunnu takka teimum, ið hava brúkt tíð og orku at eggja øðrum og stílað fyri venjingum og kappingum í hesum sambandi. Svárið uppá góðu úrslitini stava tí frá einum virknum ungdomsarbeiði og tí arbeiði, sum verður gjørt fyri at menna landsliðið.

Politikararnir eiga at kunna brúka henda grundleggjandi pallin og tey góðu úrslitini í sínum royndum at skapa eitt gott og sunt samfelag. At inn-siggja týdningin í, at størri játtanir til ungdomsarbeiði og her m.a. til ítróttina kunnu hava stóran sam-felagsligan týdning. Í eini tíð har fiti og manglandi konditión eru orsök til álvarssamar fólksjúkur sum sukursjúku, hjartatrupulleikar osfr. átti tað at verið eitt kærkomið høvið hjá politikarum og myndug-leikum at raðfest høgt játtanir til nettupp tey tiltøk, tey øki og tey feløg, hvørs arbeiði skal tryggja eina góða fólkaheilsu og harvið forða fyri vælførdarsjúk-unum. Kunnu góðu úrslitini hjá landsliðnum fáa politikararnar at innsgiggja hetta, tá hevur stríðið at rækka so langt sum vit gjørdu í Hannover ikki verið til fátnýtis. Tíverturímóti kann tað tá eisini fáa ein heilsumennandi týdning umframt tann tjóðskapar-liga og marknaðarliga. Samleiki og vinna telja nógv, men ein góð fólkaheilsa telur mest. Gerið landsliðið til ambassador fyri fólkaheilsuna eisini.

Sosialurin

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
jan@socialurin.fo
Blaðstjóri: Eirikur Lindenskov
eirikur@socialurin.fo
Figgjarleiðari: Jákup Mørk
jakup@socialurin.fo

Marknaðardeild: *lysing@socialurin.fo*
Jonhard Hammer *jonhard@socialurin.fo*
Finnbjörg Nattestad
finnbjorg@socialurin.fo

WEEÐWERKINGAR

Fíggjarlógin 2003 - eitt makkverk - 3. partur

Magni Laksáfoss

Streymnes 11. okt. 2002

Fíggjarlógaruppskotið fyri 2003 ber ikki móti einum meiri sjálvberandi búskapi. Føroyski búskapurin er vorin nakað meiri sjálvberandi seinastu árin, men hetta er ikki orsakað av skila-góðum politikki, men av stórum vøkstri í fiskivinnuni og aliv-innuni. Samgongan hevur einans lagt seg eftir at skerja Ríkis-veitingina og økja al-mennu útreiðslurnar og hevur slettis ikki

Ein kundi freistast til at trúð, at niðurskurðurin av blokkinum hevur verið eitt mergja stig móti einum meiri sjálvberandi búskapi, men so er ikki.

Ikki meiri sjálv-berandi
Ríkisveitingin er í dag um-leið 15% av búskapinum, hetta er munandi meiri enn í 50’unum og 60’unum og á leið tað sama sum í 70’unum og 80’unum. Sostatt kann ikki sigast, at búskap-urin í dag er meiri sjálvber-andi, enn hann hevur verið. Samgongan yndar at sam-anlíkna við støðuna mitt í 90’unum tá alt stóð ringast til, men lítil nytta er í at samanlíkna støðuna í dag, sum má kallast fyri gull-tíðir, við eina støðu í 90’un-um, sum má kallast fyri

djúpar krepputíðir.

Nevnast kann tó, at Rík-isveitingin í 90’unum var umleið 25% av búskapin-um og meiri neyðug enn nakrantíð.

Nyttir ikki bert at skerja Ríkisveitingina

Tað nyttar einki at hava ein búskaparpolitikk, sum ein-ans leggur seg eftir at skerja Ríkisveitingina, samstundis sum útreiðslurnar á Landskass-anum fara til himmals. Samanhangur má jú vera millum inntøkur og út-reiðslur.

Heldur einki nyttar at hava ein politikk, sum ein-ans gongur eftir at minka um almennar tænasturnar fyri at klára seg við mink-andi Ríkisveiting, tí fólk í dag vilja hava eitt vælvirk-andi sjúkráhúsværk, góðar almannaveitingar og góðan infrastruktúr.

Samanumtikið kann í stuttum sigast, at tað sum manglar mest í fíggjar-lógini er ”viljin til vøk-s-tur”.

Økja um inntøku-skapanina

Einasta gongda leið móti einum sjálvberandi búskapi

er, at leggja okkum eftir at skapa vaksandi inntøkur í Føroyum, so at føroyski búskapurin veksur frá Rík-isveitingini. Leggja vit okkum einans eftir at skerja Ríkisveitingina, enda vit við einum skerdum samfel-agi. Tað er neyvnan tað vit ynskja okkum.

Besti mátin at økja um inntøkuskapanina er, at stimbra vøkstri í høvuðs-vinnunum og hjávinnum hjá høvuðsvinnunum. Hetta gera vit best við at leggja okkum eftir at betra um útbúgvingarnar innan høvuðsvinnuna, meiri granskning og annars geva vinnuni best møgilig kor at virka undir.

Tí sker tað í eyga, at fiskivinnuskúlin í Vest-manna framvegis arbeiðir undir vánaligum treytum og ongín játtan er á fíggjar-lógini til at betra um arbeiðsumstøðurnar.

Samanumtikið kann í stuttum sigast, at tað sum manglar mest í fíggjar-lógini er ”viljin til vøk-s-tur”.

Til fótbólts-landsliðið

Sjúrdur Hansen, Gøta

Danke

HUGLEIÐINGAR

Osama Bin Laden

Frits Johannesen

Aftan á 11. sept. í fjør hevði 8. flokkur í Fugla-fjarðar skúla verkætlan. Ein bólkur hevði valt at siga frá um harðskap. Í sambandi við hetta val, komu tveir politistar í skúlan at tosa við næmingarnar í hesum bólki. Fleiri næmingar í skúlanum flokkaðust um lögreglumenninar, tá ið teir komu eftir gongini í ovaru hædd. Ein fittur, smidligur næmingur í 2. flokki fekk eygað á politistarnar. Hann stevndi beint ímóti teimum við viðopnum eygum og spurdi: "Eru tit komnir at leita eftir Osama Bin Laden?" Hetta ljóðaði bæði fitt og skemtiligt.

seksdrongur hjá hesum pilgrimum.

Tá ið hann var vorðin millarderur, setti hann leðurtaskuna frá hadramaut í eitt glasbúður í glæstri-borgini hjá sær, og vísti stoltur taskuna fram og talaði errin um fortið sína. Hann var komin úr einum av teimum fátækastu økin-um í heiminum, hevði ar-beitt sum klæðseksdrongur í fimmti hitastigum í Jeddah og var vorðin næst ríkasti Maður í Saudi Arabia. Bara kongur var ríkari. Teir flestu bygning-arnir, ið kongurin í Saudi Arabia læt byggja, vórðu bygdir av byggifelagnum, sum Muhhamad Bin Laden átti. Tá ið gamli Bin Laden kom til Riyadh, var bðurin bert átta ferkilometrar til viddar, og 1999 var økið voksið til 1600 ferkilo-metrar og fleiri av hesum bygningum hevði Mu-hammad Bin Laden bygt. Í Yemen høvdu forfedrar hansara bygt bygningar úr sólbrendum leiðri, sum í verkfrøði vóru høgt í metum. Bygningarnir kundu vera í 15 hæddum og fleri hundrað ára gamlir. Hetta snildi hevur Osama havt við sær heimanífrá. Kongafamiljan var honum ein hollur vinur, og tí fekk hann tey flestu byggjar-beiðini hjá kongafamiljuni. Hetta er ein loynidómur til ríkidomið hjá Osama Bin Laden.

Familjan hjá Osama Bin Laden

Tíggju ára gamal í 1968 verður Osama bin Laden faðirløysingur. Faðirin fert í eini tyríuvanlukku og sigst, at Faisal kongur skuldi gráta, tá ið hesi ófrætta-tíðindi bórust. Mamma var úr Sðria, og æt Alia. Hon var ein av konunum hjá Muhammad Bin Laden og sera vøkur, men Muhammad skiltist frá henn. Hann fekk bert Osama Bin Laden við hesi konu. Osama hevði 23 aðrar brøður, og var tað eitt sindur tortorf hjá honum at vera saman við teimum.

Teir, sum hovdu somu mammu, hildu saman. Hann var einasti sonur móðir sína og hevði bara hana at halda seg til. Upp-runaliga var hon ikki wahabbi-muslimur. Hon var úr Syria og ikki saudi arabi, og sostatt var hon ein kvinna, ið hoyrði til ein lægri stætt. Brøður Osama umtalaðu hann sum træla-kvinnu-sonurin, tí mam-m-an var ein trælkvinna. Hansara viðkvæma sál, hevur óivað tikið sær tykni

av hesum, og troyst hevur hann funnið í bøn og at lesa úr Koranini. Einkí lögíð í tí.

Tann inntonkti Osama Bin Laden

Ilt er at vera bæði tykkin og fátækur, men ikki kunnu vit siga hetta um Osama Bin Laden, men kunnu vit siga: Ilt er at vera bæði tykkin og ríkur? Ja, hvør veit? Engin ivi er um, at Osama hevur kent seg einsamallan í hesi múgvandi familju, hóast konur Muhammads høvdu sínar egnu íbúðir í glæstri-borgum hansara. Ikki var hetta ríkidømi, sum kom at geva honum tað andaligu førningin. Nálareygð, hann skuldi igjøgnum, var at finna í Koranini. Ríki-dømið vóru bert lumma-knivar í ymskum støddum, hann tók fram og nýtti til at fremja islamisku, funda-mentalistisku læruna. Hann helt litið um saudi arabisku kongafamiljuna, sum var verndari av halgíðomunum í Mekka og Medina, hóast kongafamiljan hevði gjørt tað, at faðir hansara gjord-ist ein múgvandi maður. Kongafamilja taldi í hunder-aðtali av fólki, sum høvdu ymsar serstöður og nutu gott av ríkidøminum, sum familjan átti. Mutur og muturspilla eyðkendu fa-miljuna, sum ríkidømi ofta elvir til.

Osama hugsaði tíðum um faðir sín, sum var ein rætt-rúgvandi wahabbi-muslim-ur. Hann tók faðirsins einkla, átrúnarlga veru-máta til sín og minnstist orð faðir síns, tá ið ein kenn-ingur ynskti honum til lukku við øllum synunum, og spurdi hann, um teir allir skuldu eiga part í familju-fyrítøkuni? Muhammad svaraði: "Hevði bert ein av teimum brúkt liv sitt til at berjast ímóti fíggindum Allahs." Faðirsins orð mólu í heysi hansara í ára-vis. Hann goymdi at teim-um. Hansara átrúnarlga tykni og æviga langtan eftir sonnum virðum, sum bert funnust í Koranini, gjørdu hann til ein sannan, still-feran og rætttrúgvandi muslim.

Eftir at Osama hevði fyllt 9 ár, var hann ikki nógv saman við móðir síni. Siðvenjan er tann, at børn, ið hava múgvandi foreldur, fara í skúlar fjart fra mammuni og verða uppal-d av mannligum lærarum. Osama gekk í vælkenda skúlanum Al-Tagh í Jeddah, har lærarin í ensk-um minnist hann sum ein stillforan, kurtisligan næm-ing við stórum sjálvsáliti.

Átrúnaður hevði hansara størsta áhuga. Hann gekk fyri seg sjálvan og hevur verið einsligur í sínum tonkum um liv og deyða.

Tá ið hann var fjúrtan ára gamal, gekk hann eina tíð á málskúla í Oxford. Onkur, sum kom í samband við hann her, segði hann verða stillforan, inntonktan og kurtisligan. Hetta er skots-málið hann fær, meðan hann gongur í sínum huga-heimi sum tannáringur í Bretlandi. Ein sponsk genta segði, sum hann tosaði við á eini útferð, at hann var keddur av at hava so nógvar brøður, og at mamma bert hevði tign sum ein "kon-kubina". Osama Bin Laden fær sama skoðsmáli um lyndi, verumáta og atferð frá teimum, sum koma í samband við hann.

Holdið er veikt.... og Osama lat seg freista. Hann var ikki óðrvísi enn allir aðrir múgvandi ungdomar í Saudi Arabia. Flegd við Beirut og fekk sær ein smakk av tí sota livinum í hesum býi. Náttarlívið lokkaði. Hann bar orð fyri eini ikki at føra seg fram í Beirut, sum sømdi seg einum ríkum, ungum manni úr Saudi Arabia. Familjan var illa við av atferð og ólevnað hansara . - Sonur eina trælkvinnu skuldi heldur læra seg rættan hugburð og livihátt til æru fyri familju, vinur og kenningar. Tað er ilt at siga, um ikki her var ein sálarknútur, sum brast, og stóð Osama á veraldar viðaveingi, á berajóli og stríddist við seg sjálvan . Hetta er ikki eindømi fyri ein slikan knark sum Osama, men eitt ótal av

muslimarnir soleiðis, at tað var Allah, sum revsaði bðin fyri sitt slettta liv. Osama bleiv fastari í síni islamsku trúgv og vildi ikki hoyra orðið gitið um at fara uttanlands at lesa eins og brøður hansara. Ein av teimum, Abdelaziz, minnist hann frá hesi tíð sum "ein drong, ið altíð bað og las í Koranini- hini heilagu Skriftini ".

Teir nýggju tankarnir um ta islamittisku læruna í heimshopi, bergtók Osama Bin Laden. 1975 var Faisal kongur myrdur av einum sálarliga sjúkum skyld-manni, sum hevði verið nógv í Amerika. Teir lærdu søgdu, at hansara vestur-lendski hugburður og ávirkanin úr Amerika, hevði fingið hann at drepa kongin.

1979 varð shaurin í Iran settur frá, og Ayatollah Khomeiny vendi heim aftur at vera leiðari í einum islamiskum ríki. Hetta hendi í februar, og í mars mánaði gjordu Ísrael og Egyptaland friðaravtalu. Tá ið hetta hendi, hekk skúl-v-urin á teimum rætttrúgv-andi muslimunum (wa-habbi muslimunum) lágt

Seytjan ára gamal giftist hann, og fór undir at lesa fíggjarfrøði á lærda háskúl-anum King Abdul Aziz í Jeddah. Hann var ein vakur unglingi. Ein tríalingur við droymdandi eygum, ið bóru boð um ein ungan mann, sum var í dopurhuga um til-veruna í tí arabiska heim-inum, um islam og læru tess, í alheiminum og tí dagliga.

Borgarakriggið í Beirut, Kong Faisal myrdur, Ayatollah Khomeiny og Afghanistan

Vit lögdu út við at siga, at maðurin skapar tíðina, og tíðin skapar mannin. Osama hevði arvað tær milliardir frá faðir sínum. Hann var múgvandi, og kundi keypa seg fram til alt her í livinum, men á lærda háskúlanum, hann gekk á, var ein maður, sum æt Abdallah Azzam, sum tal-aði um Jihad, heilagt kriggi, fyri at reka tey vantrúgv-andi út úr teimum mus-limsku londunum. Osama lýddi á hesa talu og gjordist sanforður um sína trúgv, og at læran um Muhammed var tann rætta, og hon skuldi savna allar muslimar í heiminum undir eina leiðslu - kosta, hvat tað kosta veldi. Hann varð vaktur!

Borgarakriggið í Libanon brast á í 1975, og øll tey syndafullu stóðini í Beirut vórðu fóru í sor. Hetta upp-fataðu teir rætttrúgvandi